

Mile Korun o "burkežu" Kralju Learu, režiserjevih zagatah in predstavi brez konca

Korunovi zapiski ob nastajanju predstave izšli v Knjižnici MGL-a

8. december 2015 ob 18:34

MMC RTV SLO

"Kaj pomeni nekončan *Kralj Lear*, v kakšnem smislu in kako nekončan? Je to predstava brez konca ali predstava s koncem, ki ni končan?" se sprašuje Mile Korun na zavihkih sveže izdane knjige, ki pa so pravzaprav njegovi dnevniški zapiski, nastali ob snovanju predstave v SNG Drami leta 2008.

Oktobra 2008 je bila v ljubljanski Drami premiera Kralja Leara v režiji Mileta Koruna, kar je bila zanj druga uprizoritev tega velikega Shakespearovega besedila, ki jo je začel načrtovati – kot pove že takoj na začetku *Končnega poročila o nekončanem Kralju Learu v ljubljanski Drami* – že marca leta 2002. Vendar je predstava kljub povabilu, da bi jo igrali v SNG-ju Nova Gorica, že določenemu datumu premiere v SNG Drami in zaradi številnih preložitvev zaveso dvignila šele šest let pozneje. Občinstvo jo je, če spomin pravilno pomni, dobro sprejelo, prav tako tudi strokovno občinstvo, sam režiser pa se je ni in ni mogel otresti. Vanj se je vtisnila do te mere, da jo je omenjal še tri leta pozneje, ko so v MGL-u pripravljali Molièrovega *Namišljenega bolnika*, kar je opazila dramaturginja in urednica Knjižnice Mestnega gledališča **Petra Pogorevc**, in nastala je pričujoča knjiga.

Knjigo so predstavili na Mali sceni MGL-a, odlomke so interpretirali Boris Ostan, Jožica Avbelj, Ana Dolinar Horvat, Tjaša Železnik in Viktorija Bencik Emeršič, gost večera je bil tudi kralj Lear Jernej Šugman, s Korunom pa se je pogovarjal Matej Bogataj.

Temelji sodobnega gledališča

Korunovi zapiski, ki so sicer stalnica njegovega snovanja predstav – sam se je celo pošalil, da je pri režijah dobrih predstav nastalo manj, pri režijah slabših pa več zapiskov –, niso zgolj pričevanje o nastajanju neke predstave, temveč so vpogled v ustvarjanje enega izmed največjih slovenskih režiserjev. Obenem pa so, kot je zapisal Matej Bogataj v spremni besedi, odpiranje temeljnih vprašanj o nastanku, bivanju in interpretacijah sodobnega gledališča in vsega, kar nam gledališče prinaša. Pričujoča knjiga tudi ni prva izpod Korunovega peresa, vse pa se seveda ukvarjajo z gledališkimi vprašanji in s procesom nastajanja predstave. V tem smislu je knjiga, kot pravi Bogataj, napotek, kako naj bi predstavo razumeli, pri čemer nima v mislih samo Kralj Leara, poleg tega pa je tudi koristno branje za vse, ki se želijo podučiti o večini režije.

Kako so velike okrogle oči zrle v še ene velike okrogle oči

Ne le da smo priča zagatam, celo negotovostim režiserja, pričujoča knjiga nam celo jasno da vedeti, da režiser včasih s predstavo, čeprav je hvaljena, morda ni zadovoljen. Kajti prav to se je dogajalo v ozadju Korunovega drugega Kralja Leara, ki se je na vsak način želel otresti teže vpliva prvega. Ta je bil, kot ponovno priča gledališki spomin, prav tako hvaljen in močno vtisnjen v slovensko gledališče. Druga predstava pa je bila "*sicer uprizorjena, vendar nedokončana /.../ Temeljni namen poročila je preiskava pobud, idej, postopkov, zablod in napak, ki so vzrok nekončanju predstave.*"

Nedokončanost pa je šla tako daleč, da je Korun gledal malodane vsako predstavo in po njej prišel v garderobo Jerneja Šugmana, ki je igral kralja Leara, da bi ugotovila, kaj bi se še dalo narediti drugače, in iskala nove rešitev. A vsako srečanje se je, kot je povedal Šugman na predstavitvi, končalo tako, da ga je Korun gledal z velikimi okroglimi očmi, on pa je njega gledal nazaj s še večjimi okroglimi očmi. In tako sta zrla drug v drugega z velikimi okroglimi očmi.

Odločilen Picassov burkač

Pogovor z Bogatajem je Korun začel z bojaznijo, da bi kdo na podlagi zapiskov lahko sklepal, da ima do predstave negativen odnos. Ne gre za negativen odnos, temveč za precej kompleksnejši odnos, ki ga določa občutek, da nekaj ni končano. Ob tem pa je imel Korun s kraljem Learom in samim konceptom uprizoritve težave že od vsega začetka. Svoj navdih je iskal predvsem v liku burkača s Picassove slike *Famiglia di saltinbanchi*, ki ga je že dolgo pred pripravi na samo predstavo prevzel s svojo gledališko krono, rdečim trikojem in velikim trebuhom. Od takrat naprej je v njegovi domišljiji živel tak Lear, ki so se mu sicer pridruževali tudi drugi, a ta podoba je ukrojila Šugmanovega Leara v rdečem pajacu z belo lasuljo z redkimi belimi prameni.

Umik forme, odklanjanje spektakla in vodni balon Živadinova

Korun je sprva nameraval Kralja Leara napolniti z zanimivimi scenskimi elementi, recimo s košem za perilo, v katerega bi skočil eden izmed likov, pa s t. i. filozofskim triciklom in celo z velikanskim balonom, v katerega bi deževalo, ko bi visel izpod stropa. Idejo je Korun našel pri svojem nekdanjem študentu Draganu Živadinovu, ki je na eni izmed predstav na akademiji pod strop obesil ogromen z vodo napolnjen balon, vanj dal krapa in potem vse to pljusnil na tla, krapa pa s skalpelom mirno seciral na enem izmed nastopajočih. Vsem pričujočim se je to zdelo blazno zabavno razen 'secirni podlagi', ki je majčkeno trepetala.

Korun se je navsezadnje, da bi odprl pot vsebini, odrekel vsem spektakelskim elementom, odklanjal formo in na koncu ugotovil, da ga je predstava, po tri četrt leta razmišljanja, pustila nezadovoljenega in da mu je pravzaprav spodletelo. Spodletelo pa zato, ker ni priznaval teže dramski literaturi, ki da laže in ponareja stvarnost, ker goljufa gledalčevo zaupanje v verodostojnost odrskega uprizarjanja. In da v svoji režiji nikdar ni bil zares sam, temveč vedno v dvoje, ker ga je podtalno neprestano spremljala senca prve predstave iz leta 1964.

Kot je Korun dejal v pogovoru s kritikom Matejem Bogatajem, se boji, da bi kdo na podlagi zapiskov v knjigi sklepal, da je imel do predstave negativen odnos. Foto: MGL

"Morda bo kdo mislil, da s tem poročilom ne mislim resno. Da je torej zadeva z nedokončano predstavo v Drami le pretveza za nekaj povsem drugega. Že naslov utegne biti nejasen in sumljiv. Kaj pomeni nedokončan Kralj Lear, v kakšnem smislu in kako nedokončan? Česa ni konec in kaj je dejansko končano?" Foto: MGL

Bogataj je v spremni študiji k delu zapisal, da je pred bralcem "kronologija in premislek ob drugem Korunovem spopadu/poskusu s Shakespearovim Kraljem Learom. Drugem po tistem iz ljubljanske Drame s Stanetom Severjem v glavni vlogi leta 1964." Foto: MGL

Kralja Leara je v predstavi, ki je premiero doživela 4. oktobra 2008, upodobil Jernej Šugman. Kot je dejal na današnji prireditvi, je Korun po vsaki predstavi prišel k njemu v garderobo, ga "gledal z okroglimi očmi" in ga spraševal, ali se da še kaj spremeniti. In vedno sta ugotovila enako, da ne, se spominja Šugman. Foto: MGL

Knjigo so predstavili na Mali sceni MGL-a, odlomke so interpretirali Boris Ostan, Jožica Avbelj, Ana Dolinar Horvat, Tjaša Železnik in Viktorija Bencik Emeršič, gost večera je bil tudi kralj Lear Jernej Šugman, s Korunom pa se je pogovarjal Matej Bogataj. Foto: MGL

Mile Korun neizbrisno zaznamuje slovensko gledališče že vse od druge polovice 20. stoletja kot vsestranski gledališki ustvarjalec: režiser, scenograf, kostumograf, dramaturg, avtor dramatizacij in profesor številnih generacij študentov na ljubljanskem AGRFT-ju. Foto: MGL